

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Beleid

Onderwerp:

Verzoek tot toetreding Stedennetwerk G40 door gemeenten Purmerend, Westland, Velsen, Vlaardingen en Nissewaard

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 28-03-2023

Notanummer : 2023-301

Datum : 28-03-2023

Programma : 01 - Burger en bestuur

Portefeuillehouder : Wethouder Elferink,

Bijlage(n) : Bijlage 1 - Brief voorzitter G40 aan AB over verzoeken lidmaatschap.pdf, Bijlage 2 - Verslag plenair overleg AB G40 (10 februari 2023).pdf, Bijlage 3 - Verzoek Westland voor lidmaatschap G40.pdf, Bijlage 4 - Toelichting gemeente Westland.pdf, Bijlage 5 - Bijlage bij toelichting Westland.pdf

Parafering

24-03-2023: Wethouder23-03-2023: Regiemanager

Agendering

* 24-03-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 24-03-2023: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

B & W d.d.: 28-03-2023

Besluit

1. in te stemmen met het voorstel van het Dagelijks Bestuur van G40 om:

* het verzoek van de gemeenten Westland, Velsen en Vlaardingen om het lidmaatschap van de G40 af te wijzen;

2. niet in te stemmen met het voorstel van het Dagelijks Bestuur van G40 om:

* het verzoek van de gemeenten Purmerend en Nissewaard om het lidmaatschap van de G40 af te wijzen;

* in het vervolg van de huidige bestuursperiode van de G40 verzoeken om lidmaatschap af te wijzen;

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

Het Dagelijks Bestuur van de G40 (DB) heeft in het afgelopen jaar van de gemeenten Purmerend, Westland, Velsen, Vlaardingen en Nissewaard het verzoek ontvangen om toe te mogen treden tot het G40-stedennetwerk. Deze gemeenten, uitgezonderd de gemeente Purmerend, hebben in 2021 gezamenlijk hetzelfde verzoek gedaan. Dat verzoek is toen afgewezen door het Algemeen Bestuur (AB), waaronder Deventer (collegebesluit van 7 december 2021). Het verzoek werd afgewezen omdat, naast de inwonertallen, er voor de gezamenlijke gemeenten geen of onvoldoende sprake was van verstedelijking. Een aantal steden, waaronder Deventer, gaf wel

aan dat een afzonderlijke aanvraag per gemeente tot een ander oordeel zou kunnen leiden. Dit ging toen met name om de gemeente Amstelveen, dat inmiddels lid is geworden.

Nu doen de gemeenten ieder een individuele aanvraag. Het is aan de leden van het G40-stedennetwerk om te besluiten over deze aanvraag. Het DB adviseert om alle aanvragen niet te honoreren. Daarnaast adviseert het DB om in de huidige periode niet in te stemmen met verzoeken om lidmaatschap.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het versterken van het stedelijk netwerk G40, waar Deventer deel van uit maakt, zodat het een belangrijke partner van onder andere het rijk is en een krachtige partner naast de VNG.

Kader

1. De G40 hanteert de volgende toetredingscriteria:

- * stedelijke problematiek
- * Sociaal-economische index Atlas voor Gemeenten
- * Woon aantrekkelijkheidsindex Atlas voor Gemeenten
- * Sociale structuur volgens het Gemeentefonds
- * centrumfunctie
- * volgens de Atlas voor Gemeenten
- * volgens het Gemeentefonds
- * inwonertal (minimaal 80.000 en een grootste kern van minimaal 60.000)

2. Strategische notitie 'Regionale Samenwerking' (2020) en Tactisch plan 'Regionale samenwerking' (2022)

notitie Regionale Samenwerking (2020)

Betrokken partijen en participatie

n.v.t.

Argumenten voor en tegen

Het verzoek van de gemeenten is eerder afgewezen (uitgezonderd Purmerend) In 2018 heeft het Algemeen Bestuur uitgesproken dat het netwerk met veertig bestaande steden voldoet en terughoudend met uitbreiding moet worden omgegaan. De vraag is of het vergroten van het netwerk de kracht van het netwerk ten goede komt. Het kan ook een zekere verwatering en verminderde betrokkenheid bij het netwerk te weeg brengen.

De gemeenten, uitgezonderd Purmerend, hebben in 2021 gezamenlijk een verzoek tot toetreding gedaan. Dat verzoek is toen afgewezen. Een belangrijk argument voor de afwijzing was toen dat bij de gemeenten niet de specifiek stedelijke problematiek wordt gezien die een belangrijk criterium is en daarmee een bindende factor in de doelstelling van G40. Dat maakt het onderscheid met de VNG. G40 wil daarin niet als een soort 'schaduw VNG' opereren door zelf steeds meer gemeenten te vertegenwoordigen. Uitbreiding met deze gemeenten voldeed niet aan de uitgangspunten van G40 en draagt daarmee niet bij aan de doelstelling en de kracht van het stedennetwerk. Met name op het punt van consistentie en een

duidelijk profiel zou het netwerk aan kracht inboeten en verwateren. Met het eerder niet honoreren van het verzoek van de zeven gemeenten heeft G40 duidelijk gemaakt niet per definitie te willen uitbreiden en daar scherp op is.

Per gemeente zal een individuele beoordeling gegeven moeten worden. Bij de afwijzing van het verzoek is door Deventer aangegeven dat wanneer het een individuele aanvraag was geweest van één gemeente met een duidelijke stedelijke functie, zoals toen Amstelveen, het oordeel wellicht anders was uitgevallen. Dat betekent dat we iedere gemeente afzonderlijk zullen moeten beoordelen. Daarbij is het inwoneraantal een indicatie, maar is de stedelijke problematiek en centrumfunctie leidend. De oorsprong van het G40-stedennetwerk is namelijk gelegen in het grotestedenbeleid, dat nog steeds de bindende factor vormt binnen het netwerk. De beoordeling van de situatie per gemeente is gebaseerd op de gegevens van het Gemeentefonds 2021 (sociale structuur, centrumfunctie) en de Atlas voor Gemeenten 2021 en De nieuwe gemeentekaart 2014 (Centrumfunctie).

Purmerend (honoreren)

De gemeente Purmerend heeft 94.000 inwoners, waarvan Purmerend als kern bijna 82.000 inwoners heeft. Daarmee voldoet Purmerend aan de inwoneraantallen. Purmerend heeft een matige sociale structuur, maar heeft een beperkte centrumfunctie. De situatie van Purmerend is daarmee meer passend bij de G40, dan de gemeente Amstelveen (met een goede sociale structuur). Om die reden wordt geadviseerd Purmerend wel te honoreren als lid.

Westland (afwijzen)

De gemeente Westland heeft bijna 115.000 inwoners, met grootste kern 's Graven met ruim 22.000 inwoners. Daarmee voldoet Westland niet aan de voorwaarde van een kern van minimaal 60.000. Tegelijkertijd liggen de diverse kernen relatief dicht bij elkaar, omgeven door een kassengebied. Het is bovendien gelegen onder de rook van Den Haag en Rotterdam met de grootstedelijke effecten die dat met zich meebrengt. Toch kan niet worden gesteld dat de gemeente zich kenmerkt door grootstedelijke problematiek en een centrumfunctie heeft voor de omgeving. De grootstedelijke effecten gelden voor vele gemeenten. De sociale structuur wordt bovendien als 'goed' beoordeeld. Om die reden wordt geadviseerd om het verzoek van de gemeente Westland niet te honoreren.

Velsen (afwijzen)

De gemeente Velsen telt bijna 69.000 inwoners, met IJmuiden als grootste kern 32.000 telt. Hiermee voldoet Velsen niet aan de minimale inwoneraantallen, met name vanwege de relatief kleine kern. Geadviseerd wordt om het verzoek van Velsen om die reden al af te wijzen.

Vlaardingen (afwijzen)

De gemeente en de kern Vlaardingen telt ruim 75.000 inwoners. Daarmee voldoet Vlaardingen niet aan de voorwaarde van minimaal 80.000 inwoners. Geadviseerd wordt om het verzoek van Vlaardingen om die reden al af te wijzen. Daarnaast geldt dat Vlaardingen een matige sociale structuur kent en een beperkte centrumfunctie kent.

Nissewaard (honoreren)

De gemeente Nissewaard bestaat op bijna 87.000 inwoners, met als grootste kern Spijkenisse met 72.000 inwoners. Daarmee voldoen zij aan de minimale voorwaarden qua inwoneraantal. De sociale structuur is matig en de gemeente heeft een beperkte centrumfunctie. Daarmee is Nissewaard vergelijkbaar met Amstelveen en Purmerend. Geadviseerd wordt om het verzoek van Nissewaard wel te honoreren.

Blijf de mogelijkheid openhouden voor nieuwe leden

Het advies is om af te wijken van het voorstel van het DB. Dit advies is met

name gebaseerd op de vergelijking met de beoordeling van de gemeente Amstelveen. Als netwerk zal uitlegbaar moeten blijven waarom een gemeente wel of niet wordt toegelaten als lid. Wanneer de ene gemeente wel wordt toegelaten, maar de andere gemeente niet (terwijl ze vergelijkbaar zijn), dan is er sprake van willekeur. Het uitgangspunt om terughoudend te zijn in het honoreren van verzoeken is verstandig om verwatering te voorkomen. Toch kan het zijn dat er een gemeente is die wel passend is binnen het netwerk, hoewel die kans klein is. De enige mogelijkheid om geen gemeenten meer toe te laten is een algemene ledenstop in te voeren.

Het DB doet daarom ook het voorstel om in de huidige bestuursperiode geen verzoeken tot lidmaatschap meer te honoreren. Nu uitspreken dat er geen nieuwe leden welkom zijn past echter niet binnen de uitspraak die het AB in 2018 heeft gedaan, de bevestiging van de criteria eind 2022 door het AB en de uitkomsten van de gesprekken tijdens de bestuurlijke netwerkdag op 10 februari 2023. In alle gevallen werd de deur voor nieuwe leden op een kier gehouden.

Financiële consequenties en dekking

Op dit moment heeft dit besluit geen financiële consequenties. Het is mogelijk dat door toetreding van gemeenten de bijdrage voor Deventer zou kunnen dalen. Dit zal uit komende begrotingen (2024) blijken.

Openbaarmaking en communicatie

Openbaar

Aanpak en uitvoering

Het besluit van het college zal schriftelijk aan het Dagelijks Bestuur worden doorgegeven (uiterlijk 31 maart).

Aan
Algemeen Bestuur van het Stedennetwerk G40

G40 Stedennetwerk
Genie Hendriks
secretaris
ej.hendriks@breda.nl
Tel: 06 - 25689862
Postbus 90156
4800 RH Breda
www.G40stedennetwerk.nl

Datum: 6 maart 2023
Onderwerp: Verzoek vijf gemeenten om lidmaatschap van Stedennetwerk G40
Bijlage(n): Verslag plenair gesprek bestuurlijke netwerkdag 10 februari 2023

Beste leden van het Algemeen Bestuur,

In de loop van afgelopen jaar ontvingen wij van gemeenten Purmerend, Westland, Velsen, Vlaardingen en Nissewaard individuele verzoeken om toe te mogen treden tot ons G40-netwerk. Het is aan het algemeen bestuur (AB) van de G40 om een besluit over de verzoeken te nemen. Het dagelijks bestuur heeft als taak hierover te adviseren. Dat advies staat aan het slot van deze brief. De overwegingen waarop het is gebaseerd staan hieronder. Hierbij hebben wij ons laten leiden door het gesprek dat wij hierover hadden tijdens de bestuurlijke netwerkdag in Haarlem op 10 februari jl. (zie bijlage voor een volledig verslag van dat gesprek).

Doel van de G40

Het doel van de G40 is leidend bij wat wij doen. Zo ook bij de beoordeling van een verzoek om als lid toe te kunnen treden. In het statuut van de G40 staat het doel als volgt:

1. Gemeenten die lid zijn van het netwerk, kenmerken zich door een vergelijkbare stedelijke problematiek waarin uitdagingen op het vlak van leefbaarheid en het tegengaan van grote maatschappelijke tegenstellingen centraal staan. Zij investeren in de onderlinge samenwerking en zetten zich bestuurlijk en ambtelijk in ten dienste van de gemeenschappelijke belangen.
2. Het netwerk richt zich op het bundelen van de belangen van die gemeenten en deze zo goed mogelijk over het voetlicht brengen bij relevante partijen. Het netwerk stelt zich tevens ten doel een platform te bieden waarbinnen de gemeenten die lid zijn van het netwerk elkaar kunnen ontmoeten, op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau om ervaringen uit te wisselen, *best practices* te ontwikkelen en onderlinge samenwerkingsafspraken te maken.
3. Het netwerk tracht dit doel te bereiken door inhoudelijk overleg te plegen, gemeenschappelijke standpunten te bepalen en in gezamenlijkheid op te trekken richting de diverse hogere overheden en andere relevante gesprekspartners (publiek en privaat).

Het doel geeft duidelijk de grens van ons netwerk aan: het gaat om de groep steden met een vergelijkbare stedelijke problematiek. Voor de effectiviteit en herkenbaarheid van én binnen het netwerk is die consistentie vanzelfsprekend noodzakelijk. Het onderscheidt ons van andere gemeentelijke netwerken.

Overwegingen bij het advies

Het dagelijks bestuur heeft gekeken naar de samenstelling van het huidige ledenbestand en de afwegingen die daarbij zijn gemaakt. Grootstedelijke problematiek was de basis waarop meer dan 25 jaar geleden diverse grote en middelgrote steden elkaar opzochten. Die samenwerking was de opmaat naar het grotestedenbeleid. In de jaren erna werden diverse thema's op het fysieke, sociale en economische domein als aandachtspunten aan het

netwerk toegevoegd. Dat mondde uit in het [netwerk](#) met drie pijlers en vijftien themagroepen zoals we dat nu kennen met het doel dat hierboven is aangegeven.

Om enig houvast te hebben bij de samenstelling hanteerden we bij verzoeken om toetreding enkele criteria:

- stedelijke problematiek
 - * Sociaal-economische index Atlas voor Gemeenten
 - * Woonaantrekkelijkheidsindex Atlas voor Gemeenten
 - * Sociale structuur volgens het Gemeentefonds
- centrumfunctie
 - * volgens de Atlas voor Gemeenten
 - * volgens het Gemeentefonds
- inwonertal (minimaal 80.000 en een grootste kern van minimaal 60.000)

Het inwonertal van de leden van de G40 is slechts voor een deel een verklarende factor voor de samenstelling. Het zijn echter vooral de mate van stedelijke problematiek en de centrumfunctie die in samenhang met het inwonertal doorslaggevend zijn. Beide zijn om meerdere redenen onderscheidende criteria. Uit toepassing van deze drie criteria is een groep ontstaan met een duidelijk profiel. Deze herkenbaarheid vormt daarmee een belangrijke bindende factor. Het AB heeft in 2018 na de groei tot G40 aangegeven het aantal leden van het netwerk daartoe te willen beperken. Het wilde daarmee sterkte en consistentie borgen en verwatering tegengaan.

In het overleg tijdens de bestuurlijke netwerkdag op 10 februari 2023 in Haarlem is nogmaals gekeken naar bovengenoemde indicatoren en overwegingen. Het DB heeft daaruit in hoofdlijnen deze uitkomst opgetekend:

- herkenbaar blijven als netwerk van steden, voorkom verwatering
- houd vast aan de criteria van gezamenlijk ervaren stedelijke problematiek en de centrumfunctie
- een te grote verscheidenheid in belangen leidt tot algemene delers. Daarmee vermindert onze lobbykracht

Concluderend zien wij geen draagvlak om het verzoek van genoemde vijf gemeenten te honoreren.

Advies

Op grond van bovenstaande overwegingen adviseert het dagelijks bestuur:

- het verzoek van gemeenten Purmerend, Westland, Velsen, Vlaardingen en Nissewaard om het lidmaatschap van de G40 niet te honoreren
- ook in het vervolg van de huidige bestuursperiode van de G40 niet in te stemmen met verzoeken om lidmaatschap

Graag ontvang ik, bij voorkeur uiterlijk 31 maart 2023, jullie reactie op het advies. Dat kan in een mail naar onze algemeen secretaris Genie Hendriks, ej.hendriks@breda.nl.

Met vriendelijke groet, namens het dagelijks bestuur,

Paul Depla
voorzitter Stedennetwerk G40

Verslag plenair overleg bestuurlijke netwerkdag G40 op 10 februari 2023

Locatie: Stadhuis, Marktplein 2, Haarlem

Datum: 10 februari 2023

1. Welkom en toelichting programma

G40-vicevoorzitter Arjen Gerritsen opent de plenaire bijeenkomst en heet alle aanwezigen welkom. Hij treedt op als voorzitter van dit overleg

2. Advies positie stedennetwerk G40

De heer Bernt Schneiders, oud-burgemeester van Haarlem, heeft advies uitgebracht met betrekking tot de positie van het Stedennetwerk G40. Het rapport is al eerder verspreid en zit ook bij de stukken voor deze netwerkdag.

De heer Schneiders geeft een korte toelichting.

Zowel binnen als buiten het stedennetwerk is er een grote mate van tevredenheid over het functioneren van de G40. Er is veel waardering wat betreft de wijze waarop de belangen worden behartigd en hoe de afstemming met de VNG plaatsvindt. Over de verhouding kennisuitwisseling en belangenbehartiging is iedereen tevreden.

Het lobbywerk verloopt goed, waarbij het een aandachtspunt is om niet in de wielen van de VNG te rijden. Doel is elkaar versterken en de VNG wil ook krachten bundelen om maximaal actief te zijn. Essentieel in dit traject is het zoeken van afstemming. Een lobbycoördinator zou hier een positieve bijdrage aan kunnen leveren (*die is inmiddels aangesteld, red.*).

Algemeen

De G40 is een netwerk van steden, met een duidelijke identiteit in relatie tot de omvang van het netwerk. Binnen dit samenwerkingsverband hebben steden te maken hebben met stedelijke problematiek die vergelijkbaar is. De criteria voor toetreding tot de G40 zijn helder en een klein beetje ruimte voor interpretatie is mogelijk.

Voor de organisatie van de G40 bestaat veel waardering. Het is een groot netwerk waarbij bestuurders ondersteund worden door ambtenaren uit de deelnemende gemeenten. Door het snelle schakelen en de korte lijnen heeft de G40 slagkracht. Een eigen, formele ambtelijke organisatie van de G40 is niet nodig en niet wenselijk.

De voorzitter nodigt de aanwezigen uit om te reageren op het advies.

Verzoeken om lidmaatschap

Er liggen verzoeken om lidmaatschap. Hoe wordt aangekeken tegen de eisen van het lidmaatschap? Moet gekeken worden naar bijvoorbeeld het inwonertal of moet men vasthouden aan de centrumtaken? Kan een landelijke gemeente met 100.000 plus inwoners zich aansluiten bijvoorbeeld? Inmiddels zijn er 41 gemeenten in het netwerk van de G40 aanwezig. Meer gemeenten willen aansluiten. Belangrijk is de discussie over toetreding van andere gemeenten te voeren en waar de grens ligt van het aantal gemeenten dat toetreedt. De voorzitter erkent dat die discussie gevoerd moet worden. Daarom is het belangrijk dat bestuurders hun standpunt weergeven met betrekking tot toetreding van gemeenten. Het roept dilemma's op en de vraag of de gemeenten die willen aansluiten voldoen aan de criteria voor de G40. De aanwezigen maken de volgende opmerkingen:

- Soortgelijke problematiek is van belang. Op dat vlak zoeken gemeenten aansluiting bij elkaar.

- De G40 moet zich blijven onderscheiden, ook om te voorkomen dat men in het vaarwater van de VNG komt. Het netwerk moet niet te groot worden, anders focust men zich misschien op kleine problemen.
- De focus op de stedelijke problematiek van de centrumfunctie is belangrijk. Wanneer bijvoorbeeld landelijke gemeenten met een aantal dorpen bij elkaar boven de 100.000 uitkomen, zegt dat niets over de stedelijke problematiek die juist binnen de G40 de aandacht heeft.
- De huidige omvang behouden, zodat de slagkracht bestaan blijft. Inherent aan het maken van keuzes is dat bepaalde gemeenten niet mogen toetreden. Hierover moet men helder zijn, met goede onderbouwing.
- Gemeenten worden tegenwoordig steeds groter qua inwoneraantal en als die bij de G40 aansluiten, dan heeft dit netwerk mogelijk hetzelfde doel als de VNG. Dat moet voorkomen worden.
- Grote heringedeelde gemeenten gaan samen een netwerkverband aan. Wellicht kunnen wij vanuit de G40 hen adviseren en ervaringen delen. Kortom: hen faciliteren bij het opzetten van hun eigen netwerk.
- Het samenwerkingsverband van de G40 moet zijn meerwaarde behouden. Wanneer andere gemeenten ook netwerken oprichten, moet wel in de gaten gehouden worden dat men elkaar niet in de wielen gaat rijden.

Hoe kijken de deelnemers naar de strategische positie van de G40? Er zijn ook andere koepels en met elkaar zijn alle gemeenten lid van de VNG. Dat roept soms inhoudelijke spanningen op, omdat gemeenten toch met elkaar moeten samenwerken. De belangenbehartiging van de koepels moet daarbij niet uit het oog verloren worden. De vraag geeft aanleiding tot de volgende reacties:

- Een spreekster vindt dat de G40 sterker mag gaan staan. Zij meent dat de G40 beter uit de herijking van het gemeentefonds had kunnen komen. Nu zijn juist veel van onze gemeenten benadeeld. De G40 had onderscheidend moeten zijn, omdat sprake is van een bepaald belang. De schuring met de VNG aangaan en belangen op tafel krijgen.
- De G40 hoeft niet altijd bescheiden te zijn. Graag onderscheid maken op inhoud en het verdelen van het geld. Binnen de G40 is men vaak inhoudgedreven en mag de discussie steviger aangaan worden.
- Aan de voorkant het interne gesprek scherper voeren. Qua externe discussie ligt dat anders. De Tweede Kamer ontvangt verschillende signalen vanuit de VNG en G40. Hierdoor maakt een Kamerlid zijn eigen keuzes. Wanneer VNG en G40 een uniforme uitstraling hebben, dan is de communicatie beter richting de Tweede Kamer. In 80% van de gevallen kan men het wel eens worden. Daarnaast is het belangrijk om extra aandacht te vragen voor de plattelandsgemeenten.
- Een lobbycoördinator is verstandig. Die kan alles tussen de netwerken afstemmen, want iedere groep heeft iets onderscheidend. Belangrijk is dat zij elkaar versterken. Bestuurders van andere netwerken kijken naar hoe de G40 is georganiseerd en willen daarvan leren. Het bestuur G40 moet besluiten in hoeverre zij andere netwerken wil ondersteunen.
- Aan de voorkant juist informatie delen en een sterke stem naar buiten toe uitdragen, om serieus genomen te worden. Binnen de G40 hebben de gemeenten een gezamenlijk doel (belangenbehartiging) en samenwerking is nodig om dat doel te bereiken.
- Probeer raakvlakken te vinden met de VNG, want het gaat over kennisdeling en belangenbehartiging. Het is een samenspel van overheden binnen de G40 en VNG. Aan de voorkant scherp het gesprek voeren, zodat een standpunt ingenomen kan worden. Soms komt men iets overeen wat de boodschap versterkt en deze moet niet ondergraven worden. Pak de positie als G40 om onder andere aandacht te vragen voor de stedelijke problematiek. Zo kan de G40 haar gebundelde kracht optimaal inzetten.

- Doelgericht en met elkaar samenwerken, dat is wat de G40 gemeenten bindt en waar men resultaat op kan halen.
- De heer Schneiders heeft in zijn gesprekken met bestuurders de zorgen gehoord over de slagkracht van de steden in relatie tot de regio. Er is behoefte om dit thema te bespreken.
- Goed dat er een lobbycoördinator is. Die rol goed oppakken en een agenda opstellen richting de Tweede Kamerverkiezingen, dan brengt de G40 zich al in stelling.
- Belangrijk is te onderzoeken waar sprake is van eenheid en te erkennen waar sprake is van verscheidenheid. De praktijk is soms wispelturig. Wanneer men gaat voor taakdifferentiatie of regels versterken, kan dat ten koste gaan van de P10 of K80. Eenieder wil zich vanuit zijn eigen agenda positioneren. De G40 moet dan durven de scherpte op te zoeken en duidelijk te zijn voor welke zaak men gaat strijden.
- Binnen de G40 moet een goede discussie aangegaan worden over de knelpunten waar meters op gemaakt moeten worden. Zo wordt de positie van de gemeenten meer helder.

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de gezamenlijke bijeenkomst.

G40-gemeenten
Voorzitter, de heer P.F.G. Depla

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Laan van de Glazen Stad 1
2672 TA Naaldwijk
T 14 0174
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR. 23-0017640	BIJLAGE(N)
CONTACTPERSOON C. van der Helm		CLUSTER Bedrijfsvoering	TELEFOONNUMMER (0174) 673 706	DATUM VERZONDEN 25-01-2023
ONDERWERP Lidmaatschap Westland				

Geachte heer Depla, beste Paul,

In de afgelopen periode hebben we met elkaar een aantal keer gesproken over de wens van onze kant om toe te treden tot het G40-netwerk. Vanuit de gemeente Westland is er een sterke behoefte om lid te worden van de G40. We zien kansen voor een goede samenwerking op verschillende onderwerpen, zoals economie, duurzaamheid, ondernijning, talent en onderwijs. We nemen daarin graag onze ervaringen mee vanuit het grote glastuinbouwcluster in onze gemeente. Met onze uitgebreide economische centrumfunctie en groter wordende grootstedelijke problematiek, zien wij in de G40 een belangrijke spreekbuis richting het kabinet, het parlement en de ministeries.

Hieronder lopen we graag een aantal punten langs die ons als Westland kenmerken en waarom we lid willen worden van het G40-netwerk.

In het jaar 1246 kreeg de Westlandse plaats 's-Gravenzande stadsrechten van Willem II. Hoewel nooit helemaal doorgegroeid als stad, is dat inmiddels wel anders met aaneengegroeide kernen en met 115.00 inwoners is Westland een gemeente van formaat. Met dit aantal zijn we de 26e grootste gemeente van Nederland. Het is dit jaar tenslotte alweer twintig jaar geleden dat vijf gemeenten tot Westland fuseerden. Door grote woningbouwontwikkelingen en economische vooruitgang is Westland steeds meer één stad geworden. Naaldwijk, 's-Gravenzande, De Lier en Poeldijk vormen vrijwel één kern, samen goed voor meer dan 65.000 inwoners. Kijkend naar verschillende steden waar sommige wijken ver van elkaar vandaag liggen, is de afstand tot de meeste van onze voormalige kernen kleiner.

Westland is zeer dichtbebouwd. Dat komt door de vele glastuinbouwbedrijven. Planologisch worden die gezien als agrarische bedrijven en dus niet als bebouwing. Zouden we ze beschouwen als bedrijventerreinen, wat goed uit te leggen is gezien de grote economische activiteiten en impact van de glastuinbouw, dan ontstaat er een bijzonder beeld. In dat geval is Westland met 63,6% de meest dichtbebouwde gemeente van alle G40 leden.

Op bijgevoegde overzichtskaart is bovendien goed te zien dat de glastuinbouw het cement is tussen de kernen. Waar woongebieden op sommige plekken nog niet helemaal op elkaar zijn

aangesloten, verbinden de kassen die wel met elkaar. Onze geschiedenis zullen we zeker niet vergeten, maar inmiddels is het wel duidelijk dat Westland stedelijke allure heeft ontwikkeld. En dat, samengenomen met de aanwezige glastuinbouw, maakt ons met recht een 'glazen stad'!

Hoewel we als Westland tussen Den Haag en Rotterdam liggen, heeft onze gemeente een centrumfunctie voor omliggende gemeenten. Kijkend naar de 'maatstaf centrumfunctie gemeentefonds', zien we dat Westland de een na hoogste score, een 'redelijk', krijgt op de centrumfunctie. Dit herkennen we uit onze eigen ervaringen. De omliggende steden raken vol en zijn erg druk, hun inwoners wijken daarom vaker uit naar Westland. We zien bijvoorbeeld dat meer mensen uit Den Haag winkelen in Westland en dat meer en meer Haagse ouders hun kinderen bij ons op zwemles doen.

Westland herbergt de tweede economie van de Provincie Zuid-Holland. De glastuinbouw is de op een na grootste sector van Nederland en Westland is daarmee de hoofdstad van de Greenport. Dat grote economische belang koesteren wij en zien we als een welkome aanvulling voor de G40.

De gemeente Westland zorgt daarnaast voor veel regionale werkgelegenheid. Sowieso is onze gemeente een grote lokale banenmotor. We zien dat er véél uitwisseling is tussen onze en omliggende gemeenten.

Elke dag komen er bijna 30.000 mensen uit de regio naar Westland om te werken. Zo werken er uit de randgemeenten Maassluis, Vlaardingen en Midden-Delfland meer mensen in onze gemeente dan Westlanders bij hen. We zien dat ook terug bij Den Haag, waarbij 9.000 mensen uit Westland in het Haagse werken en omgekeerd 8.700 in Westland. Vanuit Rotterdam werken er 4.400 Rotterdammers in Westland, omgekeerd 3.400 Westlanders in de havenstad.

Westland is goed voor bijna 70.000 banen, dat zijn er meer dan de beroepsbevolking van 64.000. Belangrijke kanttekening, arbeidsmigranten zijn in deze berekeningen niet meegenomen. In het geval dat dit wel was gebeurd, waren de cijfers nog hoger uitgevallen.

Verder zien we de economische centrumfunctie verder worden versterkt door schaalvergroting. De afgelopen jaren zijn kleine glastuinbouwbedrijven samengegaan en/of overgenomen door grotere bedrijven. Met als resultaat vaak meer en effectievere economische kracht. Voor de langere termijn is dit een goede ontwikkeling voor het behoud en toename van lokale én regionale banen, waardoor de centrumfunctie verder wordt versterkt.

Een goede economische centrumfunctie is belangrijk voor bewoners, in de vorm van genoeg baan-zekerheid en (lokale) welvaart.

Westland heeft een buitengewoon grote economische centrumfunctie door het aanwezige glastuinbouwcluster. 25% van de gehele Nederlandse glastuinbouw (teeltareaal) bevindt zich in de gemeente Westland. Door die 2.500 hectare aan teeltareaal is Westland ontzettend aantrekkelijk voor bedrijven en hebben zich door de jaren heen een bonte verzameling van bedrijven rondom de glastuinbouw gevestigd. Van transport en logistiek, tot zaadveredelaars, innovatieve en technische bedrijven, tot de verpakkingsindustrie en handelshuizen. Alles zit hier.

Die verzameling bij elkaar noemen we het glastuinbouwcluster. Jaarlijks is dit Westlandse cluster goed voor 6 tot 8 miljard euro omzet. Omliggende glastuinbouwgemeenten trekken naar ons toe en samen met hen zijn we verenigd in de Greenport West-Holland, waarin Westland een leidende rol heeft. Door het aanwezige cluster zijn we als Westland ook lid van de Economic Board Zuid-

Holland, waar de belangrijkste bedrijven, kennisinstellingen en overheden uit Zuid-Holland met elkaar de regio economisch willen versterken.

Het Westlandse cluster wordt wereldwijd als het kloppend hart van de glastuinbouwwereld gezien. Het is niet voor niets dat jaarlijks veel internationale bedrijven en investeerders, buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en media ons bezoeken. David Attenborough bijvoorbeeld, noemde de Westlandse glastuinbouw in zijn documentaire *A Life on our Planet* een lichtend voorbeeld voor de wereld. Rem Koolhaas liet Westlandse tomaten groeien in het Guggenheim in New York. En niet heel lang geleden kwam de Chinese zakenman en investeerder Jack Ma op bezoek in Westland.

Innovatieve technieken die in de glastuinbouw zijn ontwikkeld, vinden nu hun weg naar andere sectoren. Zo is een Westlands ventilatiesysteem voor de kassen inmiddels zo geïnnoveerd dat het wereldwijd in kantoorgebouwen wordt gebruikt.

Juist deze innovatieve technieken gaan de komende jaren een belangrijke rol spelen in de energietransitie van Zuid-Holland. Met de potentiële duurzame bronnen die nu steeds meer vorm krijgen, zal de glastuinbouwsector een van de sleutels zijn in het verwarmen van de bebouwde omgeving. We delen onze ervaringen hieromtrent graag met de andere G40-gemeenten.

Met deze bijzondere positie zien we allerlei kansen met andere G40-gemeenten. Bijvoorbeeld Eindhoven met haar Brainport, Haarlemmermeer met haar Mainport Schiphol. We kunnen een verbinding opzetten tussen de Brainport, Seaport, Mainport én de Greenport waar de glastuinbouwsector in zit.

Dit grote economische centrum heeft positieve, maar ook negatieve kanten. Positief is dat het aantal bijstandsgerechtigden niet hoog is in de gemeente Westland. Dat geldt ook voor het aantal huishoudens met armoede of een zwakke leefbaarheid. Die zijn, vergeleken met andere G40-gemeenten, laag. En qua veiligheid scoren we als gemeente hoog. We zijn er trots op dat we op deze onderdelen goede resultaten boeken. Dat gaat niet vanzelf, als gemeente werken we er hard aan om dat zo te houden.

Deze grote economische centrumfunctie zoals de glastuinbouwcluster heeft echter ook een keerzijde, namelijk het risico op (drugs-gerelateerde) ondermijning.

We zien dat zich in onze gemeente steeds meer manifesteren. En met de huidige energiecrisis die glastuinbouwondernemers hard raakt, is de kans op toename van ondermijning nog groter. Gemeenten met veel bedrijventerreinen zullen dit risico zeker herkennen. Westland is daarin niet anders met het zeer grote aantal kassen en loodsen.

Helaas zien we dat de grootstedelijke problematiek er al is en sluimert in onze gemeente. Dat is ook niet verwonderlijk, daar we strak ingeklemd liggen tussen Den Haag, Rotterdam en Delft. Er vindt simpelweg steeds meer overloop vanuit de steden plaats. Criminaliteit trekt zich tenslotte niets aan van landsgrenzen, laat staan van gemeentegrenzen. Zeker in de wijken tegen Den Haag aan, zien we de veiligheid teruglopen en de problematiek overslaan. Zo zien we dat de risicoscore van jongeren om in de drugscriminaliteit te belanden, rond het G40-gemiddelde zit.

Het sluimerende probleem toont zich verder in het hoge aantal laagopgeleiden dat Westland kent. Dit is ruim hoger dan het G40-gemiddelde. Door het verschuiven van productietuinbouw naar innovatie, kan de baan- en bestaanszekerheid van deze groep in gevaar komen, met alle gevolgen van dien. Verder valt op dat Westland een hoog aantal laaggeletterden kent, 14.4%. Dat is net zoveel als Breda (tussen de 13% en 16%) en fors hoger dan het landelijk gemiddelde van 11.9%.

Ondanks een aantal mooie cijfers, merken we dat deze sluimering steeds meer aanwezig is en de problematiek groter wordt. Het is voor ons een belangrijke reden ons aan te sluiten bij de G40, om ervaringen uit te wisselen, maar vooral ook met andere gemeenten om tafel te gaan en van hen te leren hoe zij dit aanpakken. De G40-themagroep 'sterke keten van participatie, leren, werken en ondernemen' spreekt ons daarin aan.

Waarom willen we bij de G40?

Allereerst hebben we behoefte aan kennisuitwisseling. Onze problematiek wordt groter, we hebben een grote groep laagopgeleiden met toekomstige risico's. Ondernijning neemt toe en de energiecrisis zorgt voor spanning. Ook op het gebied van economie en werk. We hebben een grote economische centrumfunctie, maar hoe zetten we die precies in? Hoe maken we een vuist tegen ondernijning, drugs en mensenhandel? Kunnen we koppelingen maken met andere economische centra van G40-gemeenten? We willen graag leren van de andere gemeenten, hoe zij deze problematiek het hoofd bieden, welke oplossingen zij hebben. We nemen daarin ook onze eigen ervaringen mee: Ervaringen op het gebied van internationale samenwerking door ons aanwezige glastuinbouwcluster. We hebben een stevig netwerk in een groeiend aantal landen. De glastuinbouw is bovendien een van de Nederlandse topsectoren, wereldwijd is onze Nederlandse sector koploper.

Westland is een van de dichtst bebouwde gemeenten, we hebben ruime ervaring met het realiseren van woonambities in schaarse ruimte. We kennen de uitdagingen in het sociaal domein, iets waar veel gemeenten mee worstelen.

Het fijne van een G40-netwerk is de samenwerking met andere partijen, zoals de G4, de VNG, het IPO en het Rijk. Het geeft de mogelijkheid tot extra netwerk en kennis. Bovendien nemen we zelf een stevig netwerk mee. Niet alleen internationaal, maar ook landelijk en regionaal. Onze bestuurders zijn onder andere actief in verschillende VNG-commissies en besturen.

Verder zijn we een actieve partner in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), waarin we betrokken zijn bij de grote OV-vraagstukken die onze regio kent.

Met onze grote economische centrumfunctie en groter wordende grootstedelijke problematiek, zien wij de G40 als een belangrijke lobbypartner en spreekbuis richting het Rijk, het parlement en de ministeries. Om de (glastuinbouw) positie van Westland in Nederland te behouden is het van groot belang om te blijven ontwikkelen. Niet alleen op economisch terrein, maar ook als het gaat om ondernijning, mobiliteit en veiligheid. Dit kunnen en willen we niet alleen. Wat ons betreft is integrale samenwerking tussen gemeenten, VNG, en het Rijk van essentieel belang. Deze samenwerking zien wij terug in de G40.

We staan met bijzonder veel enthousiasme klaar om toe te treden tot de G40. Met onze krachtige economie, het glastuinbouwcluster dat nu nog ontbreekt in de G40, onze kennis op het gebied van duurzaamheid en werkgelegenheid, staan we te trappelen om ons te verbinden met de andere G40-gemeenten. Kennis uitwisselen, elkaar verder helpen, een krachtige lobby houden richting het Rijk, daar willen we mee aan de slag in G40-verband. We zijn er klaar voor.

Met vriendelijke groet,

Bouke Arends

Aan de colleges van burgemeester & wethouders van de G40

Westland, 13 maart 2023

Geacht college,

Graag benader ik u over het volgende. Als gemeente Westland willen we bijzonder graag lid worden van de G40. Daarom hebben we een verzoek tot lidmaatschap ingediend. Helaas hebben we te horen gekregen dat het advies, hetgeen inmiddels ter instemming naar alle G40-leden is gestuurd, luidt dat Westland geen lid kan worden. Met deze brief vragen we u om ons toch toe te laten tot de G40. We vragen u dat niet zomaar.

32 gemeenten in Nederland hebben meer dan honderdduizend inwoners. De vier grootsten daarvan vormen samen de G4. De andere 27 zijn met elkaar verbonden in de G40. Westland is als enige uit deze 'honderdduizendplus-lijst' geen lid van de G40. Los van de 115.000 inwoners die onze gemeente telt, zijn we op veel vlakken een gemeente van formaat. Het glastuinbouwcluster in onze gemeente heeft zowel regionaal als internationaal een aanzienlijke (economische) centrumfunctie. Niet voor niets heeft dit Westlandse cluster een jaarlijkse omzet van 6 tot 8 miljard. En qua werkgelegenheid komen tienduizenden mensen elke dag uit de hele regio om in Westland aan de slag te gaan.

De dorpen van vroeger zijn inmiddels goeddeels aan elkaar gegroeid. Dit bij elkaar maakt dat we met recht een 'glazen stad' zijn! Bij deze centrumfunctie merken we ook steeds meer grootstedelijke problematiek op, zoals ondermijning en sociale uitdagingen. Daar kunnen we de kennis en het netwerk van de G40 goed bij gebruiken.

Als 'glazen stad' zien we absoluut kansen de G40 verder te versterken. Juist in Westland is de ruimte schaars, net als in veel steden. Met onze uitgebreide ervaring op ruimtelijke ordening wat betreft glastuinbouw en bedrijvigheid, dragen we bij aan de fysieke pijler binnen de G40. Dat geldt zeker ook voor duurzaamheid, waar we als Westland met de vele glastuinbouwbedrijven elke dag mee te maken hebben en veel kennis zoals warmtenetten, netcongestie en SDE++ over in huis hebben.

Dat geldt ook voor de pijler Economie en Werk. Het Westlandse glastuinbouwcluster voorziet elke dag tienduizenden mensen uit de regio van werk, zowel praktisch als hoogopgeleiden. We denken graag mee in deze pijler van de G40.

Met de Brainport, Food Valley en Schiphol zien we bovendien verschillende kansen met en voor het glastuinbouwcluster.

We hebben begrepen dat aan alle AB-leden het verzoek is gedaan schriftelijk te reageren op het advies om deze periode geen nieuwe G40-leden toe te staan en de huidige verzoeken van gemeenten niet in te willigen.

Met klem vragen we u om ons als gemeente Westland wél toe te laten en in uw schriftelijke reactie te laten weten dat u achter een lidmaatschap van Westland staat.

Als bijlage bij deze brief zit ons eerder ingestuurde verzoek tot lidmaatschap en een overzichtskaart met de belangrijkste kenmerken van onze gemeente. In die stukken onderbouwen we waarom Westland wel degelijk een centrumfunctie heeft en daarnaast ook te maken heeft met de nodige grootstedelijke problematiek.

We zijn van harte bereid om desgewenst verdere informatie en argumentatie te geven bij ons verzoek.

Glazen Stad Westland. We zijn klaar voor de G40.

Met vriendelijke groet,

Bouke Arends

Burgemeester van Westland

Westland in cijfers

26e grootste gemeente van Nederland
115.000 inwoners

Westland goed voor bijna 70.000 banen.
Beroepsbevolking Westland 64.000

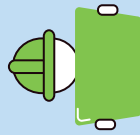
Glastuinbouwcluster 6 tot 8 miljard jaarlijkse omzet

14.4% laaggeletterden in Westland

Met glastuinbouw is 63.6% van grond Westland bebouwd

29% Westlandse inwoners laagopgeleid

25% totale Nederlandse teeltareaal bevindt zich in Westland (2.500 ha)

(8.700 uit Den Haag, 9.000
Westlanders naar Den Haag)

30.000 mensen komen uit elke dag uit
de regio om in Westland te werken

(4.400 uit Rotterdam, 3.400
Westlanders naar Rotterdam)

